Concept afgeschoten, waar het toch klaar als de dag was, dat er geen beding bestaan kan noch denkbaar is tusschen twee partijen, zoodra deze zich geheel vereenigd hebben en dus geen twee partijen meer zijn.

Een beding is altoos tusschen X en Y; maar als X en Y zich nu verbinden om saam in Z op te gaan, dan is er geen X en is er geen Y meer, maar er blijft alleen Z. En hoe ter wereld zou nu Z een »beding" met zich zelf kunnen hebben?

Zoo iets ook maar te denken: noemen de Franschen »*contresens*".

Van een contractueel beding te spreken nadat de twee onderhandelende partijen in elkaar zijn opgegaan, en dus *verdwenen* zijn als partijen, is eenvoudig ongerijmd.

Maar natuurlijk, dat vatte de eenvoudige man niet zoo dadelijk, en het gevolg was, dat men sprak van contractbreuk, van schending van de goede trouw, en dat onder al dit opgejaagde stof *de zaak zelve* geheel uit het oog werd verloren.

Nu is dit niets.

Zulke oogenblikken van storm, dat het stof u van alle zij in de oogen prikkelt, en ge niet recht voor u uit kunt zien, heeft de kerk van Christus meermalen doorleefd.

Die storm gaat dan wel weer over, het stof gaat liggen, en van achteren ziet men dan beter en helderder, hoe de zaken eigenlijk liggen.

De quaestie der beginselen kan dan afgescheiden worden van de vraag, op welke wijze ge deze beginselen in toepassing zult brengen. Daarover redeneert en spreekt men dan saam. En van lieverlede komt men toch waar men zijn moet.

Ter bevordering van dit goede proces, wenschen wij daarom, voor wat ons aangaat, mits het denkbeeld van contract maar gehandhaafd blijve, het ingediende ontwerp voor zulk een contract geheel te laten varen.

We willen aannemen, dat zulk een contract heel anders zal moeten ineengezet worden, en dat het daarvoor geleverde ontwerp metterdaad mank ging aan velerlei gebrek.

Aan de afzonderlijke bepalingen van dit concept-contract of van zijn bijlagen spillen we dus geen woord meer.

De Deputaten hebben het teruggenomen. Het is dus van tafel. En wij onzerzijds denken er niet aan, het ooit in dien preciesen vorm weer op de tafel te helpen leggen.

In bijzaken en detailpunten, waarin men toegeven mag, moet men onder broeders altoos plooibaar en buigzaam wezen. Staan mag men alleen op de *beginselen*, waaraan men zich voor Gods oog gebonden weet.

Over de bijzonderheden van dit in het archief gedeponeerde contract-ontwerp dus geen woord meer.

Maar wel dient daarom, eer we van dit onderwerp afstappen, de zaak van het contract als zoodanig nog met een kort woord toegelicht.

De bedenking is namelijk geopperd, of niet een Universiteit of een School afstand doet van haar »souvereiniteit in eigen kring", bijaldien ze zich door een contract bindt aan een andere Inrichting.

Dit nu berust op een vergissing.

Niemand twijfelt er in het minst aan, of de koningin van Engeland is souverein en in het vol en ongerept bezit van haar souverein gezag. Toch heeft die souvereine koningin zich op allerlei wijs en in allerlei opzicht door contracten met andere mogendheden gebonden; tot zelfs met kleine nietige vorstjes in het noorden van Voor-Indie.

Ook de Kroon der Nederlanden verbindt zich nog voortdurend door contracten met allerlei kleine, onbeduidende prinsen op Sumatra, op onze kleine eilanden in den Indischen Archipel, en zelfs op Java.

Juist op deze soort contracten wijzen we in de eerste plaats, omdat men het juist in zulk een geval beneden de eere en de waardigheid van een koningin van Engeland of Nederland kon achten, om zich contractueel te binden aan zulke nietige potentaten.

Doch natuurlijk geldt geheel hetzelfde van de contracten, die de groote en kleine Europeesche mogendheden met elkander sluiten, in zake tarief van in- en uitvoerrecht, in zake uitlevering van schuldige personen, in zake letterkundigen eigendom, muntslag en muntgebruik, oorlogsgebruiken, koloniaal bezit en zooveel meer.

Bij al deze contracten toch stemt een souverein vorst er in toe, om tot op zekere hoogte zijn vrijheid van beweging in de uitoefening van zijn gezag te laten binden. Immers hij verbindt zich, om voortaan dit *wel* en dat *niet*, en een derde iets op zulk eene en geen andere wijze te doen.

Is het nu iemand ooit in den zin gekomen, om hieruit af te leiden, dat dus zulk een vorst zijn eigen souvereiniteit vernietigd of van zijn zelfstandige positie afstand had gedaan?

Ons is de opwerper van zulk een onware bedenking uit geen hoek ter wereld bekend.

Elk land, elk vorst handelt zoo, en niemand maakt er aanmerking op.

Soms zelfs gaan die contracten tusschen vorsten en koningen zoover, dat ze gelijk thans Duitschland, Oostenrijk en Italie zich over en weer verbinden, om het goed en bloed van heel het volk beschikbaar te stellen, indien een van de drie mocht worden aangevallen.

Valt dus een vijand Italie aan, dan is de keizer van Duitschland of van Oostenrijk niet meer vrij. Ze hebben zich verbonden. Ze moeten dan hun millioenen soldaten en hun millioenen geld beschikbaar stellen, om Italie bij te springen.

Dat men nu alle eeuwen door zoo gedaan heeft, en nog zoo doet, berust alleen hierop, dat men zich bindt *uit vrije beweging*, dat men zich bindt, om e. q. *weer los te raken*, en dat men door deze verbintenis wel van iets *afstand* doet, maar zoo dat hiertegenover een gelijke *winste* staat.

Een contract is een ruil. Een *do ut des*. Een overeenkomst, waardoor men saam iets bewerkt, dat voor *beiden* dienstig en nuttig is.

Tot dusver was de bedenking, dat men door het sluiten van zulk een contract zijn eigen zelfstandigheid ophief, dan ook nog nimmer vernomen. Ons althans is niet bekend, dat ooit door iemand beweerd is, dat een souverein door het sluiten van een contract zich van zijn souvereiniteit beroofde.

Zeker het contract kan zoo zijn, dat er dit van komt; doch dit ligt dan aan de verkeerde bepalingen die in het contract staan, maar niet aan het contract als zoodanig.

Doch te beweren, dat het tijdelijk, in ruil voor een begeerlijk goed, zich binden aan een medecontractant, zoodat ik tegelijk hem bind, — als zoodanig, een vernietiging der zelfstandigheid zou insluiten, is een nieuwigheid van de laatste vinding.

Wij, onzerzijds, blijven daarom de stelling handhaven, dat er thans zonde van krachtsverspilling plaats grijpt; dat deze zonde niet is weg te nemen, dan door het leggen van een verband tusschen beide inrichtingen; en dat zulk een verband niet anders kan gelegd worden dan contractueel.

Iets waaraan we even beslist de nadere bepaling toevoegen, dat dit contract *in casu* zoó moet worden ingericht, dat, rees er onverhoopt vroeg of laat een conflict, én de Universiteit en de Theologische School, onmiddellijk bekwaam en in staat moeten zijn, om scheiding van tafel en bed door te zetten.

Een kiesche zaak.

Van den heer K. V., te P., ontvingen we, met zeer dringend verzoek om plaatsing, onderstaand schrijven, dat we niet willen terughouden, al plaatsen we het niet zonder zekeren schroom.

Waar een benoeming in het spel is, is altoos ook de persoon in het spel, niet alleen van wie benoemd werd, maar ook van wie geacht kon worden gepasseerd te zijn, en dit maakt alle bespreking van dien aard zoo uiterst kiesch.

Toch is smoren van de gewaarwordingen, die deze benoeming gewekt heeft, evenmin raadzaam.

Het feit ligt er nu eenmaal toe, dat twee groepen van kerken, die beide nagenoeg even sterk waren, ineen zijn gesmolten, en dat zich thans herhaaldelijk het verschijnsel voordoet, dat de mannen van één dier groepen te werk gaan, als hadden *zij* het rijk alleen, en als behoefde met de andere kerken kortweg niet te worden gerekend.

Men zag dit op de Synode van Dordrecht, waar uit de één groep *dertig* en uit de andere groep slechts *tien* afgevaardigden zaten. Men ziet dit aan bijna alle deputatiën, waarin hoogstens een enkele broeder uit de andere groep zitting heeft. En men zag ditzelfde verschijnsel ook nu weer, nu er een docent te Kampen moest benoemd worden.

Alle docenten, die er dusver doceerden, waren natuurlijk uit de oudste groep, en nu eindelijk de gelegenheid zich aanbood, om ook eens een der andere broederen te nemen, liet men die gelegenheid ongebruikt voorbijgaan, en koos weer een man uit dezelfde groep, waartoe reeds al de overigen behooren.

Dat dit in hooge mate onaangenaam aandoet spreekt vanzelf. Niet in het minst natuurlijk om den benoemde. Hij zelf is hier geheel onschuldig aan. Zelfs mag men vrijelijk zeggen, dat het gebeurde allerminst uit zijn geest is. Hij staat hier dus geheel buiten. Maar schokt het niet het gevoel van *broedertrouw*, wanneer men in den Naam des Heeren zich als kerken aan elkander toevertrouwt, wel wetende dat de stemmenmeerderheid aan de overzijde is, en dan ervaren moet, hoe noch ridderzin noch broederliefde noch kieschheid genoeg vermogen, om misbruik van die stemmenmeerderheid te voorkomen?

Zelven wezen we hier een vorig maal reeds op.

Ziehier wat de heer V. klaagt:

Hooggeachte Redacteur!

Van eene zeer eerwaarde vergadering, bestaande uit de uitgelezenste mannen der Geref. kerken, zooals die in de vorige week te Kampen bijeen kwamen, mocht men toch zeker wel verwachten dat deze zich zou plaatsen op het ideale standpunt van de vereeniging der beide Geref. kerkengroepen waar A, B en C verdwijnt. Temeer mocht dit naar mijn bescheidene meening worden verwacht, waar zij zulk eene ver strekkende beslissing voor de Geref. kerken had te nemen als de benoeming van een docent aan de Theol. school. In hoeverre haar dit is gelukt, beoordeele een ieder die kennis nam van het resultaat. Niet minder dan zes doctoren in de H. Godgeleerdheid werden toch gepasseerd. Waarom? Omdat men in onderscheiding eener Academie, voor een Theol. school meer let op practische oefening, dan op geleerdheid? Maar waarom dan mannen met veeljarige practische oefening achter zich als de H.H. v. Goor, Schot en Wagenaar, die tevens doctoren in de H. Godgel. zijn, over het hoofd gezien? Of was men wellicht bevreesd dat bij hen de »grootekerkszuurdeesem" nog niet is uitgezuurd?

Welnu, er zijn doctoren in de H. Godgeleerdheid, die hunne studien aan eene Geref. Universiteit volbracht hebben over wier wetenschappelijken arbeid zelfs de tegenstander een zeer loffelijk oordeel velde, en die toch ook geen vreemdelingen zijn in de praktijk.

Maar, zoo zegt men wellicht, hunne practische oefening is niet van *zoo'n* langen duur dan die des benoemden; doch waarom dan wel destijds eene exceptie gemaakt ten opzichte van Dr. Bavinck en nu, waar een blijk van ongeveinsden broederzin kon worden gegeven, dit nagelaten? Bij alle verdiensten die den benoemden toekomt, leverde hij toch op wetenschappelijk gebied nog niets, waarop zulk een voorkeur kon rusten. Maar waartoe meer? Op de a.s. Generale Synode zal zeker naar de motieven dezer benoeming wel onderzoek worden gedaan?

Wie voor acht of minder jaren door Goddelijken drang in heiligen ijver de reformatie ter hand nam gevoelt zich, geachte Redactie, niet in zijn nieren geprikkeld over de toepassing dezer Kappeijniaansche taktiek?

Van deze beslissing gaat er dan ook een sprake uit tot de Geref. kerken die sinds 1886 uit het Synodaal verband traden, een »sprake tot verootmoediging, een sprake tot handhaving van dat beginsel dat in 1887 door een zeer geacht leeraar als een goddelijk recht in woord en geschrift is verkondigd, doch dat thans als equivalent staat opgeofferd te worden ter wille van een overmoedigen broeder.

Waartoe toch zooveel moeite en miskenning als de kerkelijke actie voorafging gedragen? Het antwoord op deze vraag geeft *de Heraut* van 12 Oct. '84: »Een operatie is noodzakelijk. Alleen tot die operatie kan noch mag worden overgegaan zoolang verzuim van goede voorbereiding de operatie tot een moord zou maken." De operatie is geschied. Maar de lijder eischt nu ook nog teederder zorg, nog meer liefderijke toewijding, en het zou beneden alles zijn nu de handen van den lijder terug te trekken, of ook maar eenigermate in opofferende liefde te verflauwen. Al wat verminkt is te herstellen, al wat gedeeld is te vereenigen en niet te rusten voor het geringste lid weer op zijn plaats is gezet, moet het eerste, het biddende oogmerk der doleerende kerken zijn, der »klaagende gemeente". En in de TWEEDE plaats behoorde zij haar stemme uit te doen gaan in het geïsoleerde kamp der gescheidene broeders om hun te herinneren aan de akte van afscheiding waarin gezegd wordt: »*Scheiden wij ons van de Ned. Herv. kerk* TOTDAT *deze terugkeert tot den waarachtigen dienst des Heeren*" en hun toe te roepen dat dezen haren tijd vervuld is.

Zijn er tientallen van jaren van voorbereiding noodig geweest, wat is er van dit standpunt in de acht jaren geworden sinds de eerste kerk het Synodale juk afwierp? Heeft het *tweede* niet allengs *de eerste* plaats ingenomen? En wat zal er in het vervolg van worden, wanneer de deuren der Theol. school stelselmatig gesloten worden voor de doctoren in de H. Godgeleerdheid uit de kerken van '86 en mannen van minder capaciteiten de leerstoelen innemen om elk jaar een belangrijk aantal predikanten op te leiden teneinde de lijnen der doleantie te verflauwen, ja, geheel uit te wisschen!

Kunnen, vergun mij, hooggeachte Redacteur, deze vraag in het publiek te doen, kunnen wij na de Kampensche votum der vorige week de Theol. school wel onze school noemen?

Uit vreeze dat de kerken van '86 aan den ingang van een smadelijken weg staan en uit liefde tot haren bloei in de ongerepte handhaving van haar Goddelijk recht verzoek ik U, hooggeachte Redacteur, voor bovenstaande een plaatsje in de *Heraut*, waarvoor ik U bij voorbaat mijn welgemeenden dank betuig.

Met de meeste hoogachting en heilbede.

Hooggeachte Redacteur,

UEd. dw. dien.
K. V.

P. 6/3 '94.

Deze klacht nu verstaan we best, en we zijn overtuigd, dat op de vergadering te Kampen *ditzelfde gevoeld is*.

Zonder dat we op die vergadering tegenwoordig waren, kunnen we ons dan ook best voorstellen, dat drieërlei meening hier geworsteld heeft. Eenerzijds van mannen, die achtten, dat alles aan A moest blijven en met B niet te rekenen viel; en anderzijds van hen, die oordeelden, dat ditmaal behoorde rondgezien of B geen geschikte candidaten had, en dat men, zoo dit bleek het geval te zijn, *zedelijk* verplicht was, uit B te kiezen. En bij deze beide zal dan een derde groep gekomen zijn, die om noch aan A noch aan B te sterk aanstoot te geven, haar keuze vallen liet op iemand, die, hoewel uit A, toch geacht kan worden voor B sympathiek te zijn.

En is dit zoo, dan toont de uitkomst, dat de laatste of derde groep heeft gezegepraald.

Dat dit te betreuren is, zullen we nu niet beweren. We begrijpen best dat men, met het oog op de actie Wisse-Van Lingen, er voor terugdeinsde, om nu reeds verder te gaan.

Maar hieruit ziet men dan toch, hoe ongeschikt en onbekwaam toch eigenlijk zulk een vergadering van kerkelijke deputaten is om een theologische benoeming te doen

Zulk een kerkelijke vergadering laat zich leiden door allerlei consideratiën en motieven, die met de benoeming zelve niets te maken hebben, en verliest geheel uit het oog de eenige consideratie, die hier gelden mocht en moest.

Doch, hoezeer we dit verstaan, en deswege de gedane keuze billijken kunnen, toch gaat het niet aan, de vroegere Nederduitsche Gereformeerde kerken voortdurend het kind van de rekening te laten worden.

Wij zijn zeer lijdzaam, en zeer geduldig. Onze inschikkelijkheid is allen menschen bekend. En tot de mannen die het onderste uit de kan willen hebben, hebben de kerkgenooten van '86 stellig niet behoord.

Ze minnen den vrede van Sion en hebben dien lief.

Maar dit vergunne men ons voor het minst, dat we, waar we zoo aanhoudend achteruitgezet, in den hoek gedrongen en voorbijgegaan worden, een enkel maal althans lucht geven aan wat er in ons gemoed omgaat; ook om de broederen van de andere zijde in de conscientie te raken, opdat de tijd welhaast kome, die ons het einde van deze kerkelijke miserie brenge.

PASTORIE
te Boornbergum en Kortehemme.

Voor de te bouwen pastorie is opnieuw ontvangen bij J. BARON: 20 postzegels, afkomstig van den heer J. P. Wz. te Easinge, welke ons bovendien de opmerking maakt, dat, indien elk lid der Geref. kerk van B. en K. eens een cent ging bijdragen, gelijk bovengenoemde met de zijne, deze kerk ook spoedig geholpen zou zijn. Dat ook deze goede raad navolging moge vinden.

Elke goede wenk zal dankbaar door den kerkeraad worden aanvaard, opdat het benoodigde spoedig moge gevonden worden.

J. BARON, *Praeses.*
H. G. v. D. LAAN, *Scriba.*
D. BERGSMA, *Penningm.*

Voor Kootwijk's Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Door de dames H. te Ede, van M. te Putten ƒ 1.

Uit de Pers.

Over de zeer teedere quaestie, of de Doop van het kindeke wachten moet, tot de moeder hersteld zij, had de *Zuidhollandsche Kerkbode* een brief van eene moeder ontvangen, die over deze zaak strijd had.

Dr. S. antwoordt thans op dezen brief dit:

Dwong plaatsgebrek ons bij het opnemen van de stem eener moeder in zake de bediening van den heiligen doop alle toevoeging onzerzijds achterwege te laten, en moesten wij ook de vorige week weer op plaats wachten, thans ook moeten wij met weinig volstaan.

En dan zij dit weinige in de eerste plaats een woord van hartelijke blijdschap en waardeering voor de stem, die zich in onze kolommen hooren deed.

Wij hebben dikwijls bij het ontvangen van een vrouwenwoord, of bij het hooren van zulk een woord op openbaar terrein, ons geschaamd en geërgerd over het weinig vrouwelijke, over het gemis van die schuchterheid en teederheid, bescheidenheid, zachtmoedigheid, ootmoedigheid, die de Heere aan de vrouw als een kostbaar aeraad schonk, en die Gods Woord aan de Christelijke vrouw, aan de vrouw, die in Christus is, ten eisch stelt. Onder de armoede van onzen tijd is het gebrek aan *die* schoonheid der vrouw, der christenvrouw, voor den man, voor het huis, voor de gemeente van Christus, voor het leven van kerk en volk één der jammerlijkste verschijnselen, waartegen alles, waarmee de vrouw in kleed en woord, in drukte en aanmatiging pronken wil, slechts bedekselen der schande zijn; terwijl zwijgende mannen tegenover dravende vrouwen vaak een diepte van door niemand vermoed verborgen ongeluk in zich omdragen in het besef, dat de vrouw, zooals de Heere haar schiep, het *beste* paradijsgeschenk voor den man was, maar dat daarom ook juist, als Eva's dochters haar plaats vergeten, niets in staat is, om het *ongeluk*, dat zij aanbrengen, te vergoeden.

Wanneer dan, gelijk ons een enkele maal mag gebeuren, uit gereformeerden kring eene *vrouw* de pen opneemt, waar zij terecht verstaat, dan in Christus niet is man of vrouw, doch zij doet dat niet als »schrijfster," maar als *vrouw*, als *moeder* en *als* een vrouw, *als* een moeder, haar sieraad er niet in wegwerpend maar juist openbarend, dan is ons ook dit een teeken der hope; — ook voor onze jongedochters, die aan zulke voorbeelden groote behoefte hebben, zullen zij kronen voor onze zonen worden in den nieuwen tijd.

Nog om een andere reden verblijdde ons, wat bedoelde geachte zuster schreef.

Zij is niet de eenigste, die in zake de gereformeerde doopsbediening wat op het hart heeft. Elk weet, hoe zulk een stukje bijna bij *alle* vrouwen in een toebereide aarde valt, en wij hebben een gegons gehoord in deze 14 dagen, waarin de stemmen van *al* onze lezeressen konden opgemerkt worden.

Nu, dat gegons hooren we gaarne; 't is voor ons het teeken, dat het *leeft* bij onze moeders en dochters; en wij wilden ze, nu die brief toch ingekomen was, daarover juist eens aan den gang hebben. Want zonder de belangstelling en den steun der vrouwen kan er niets goeds bestaan, *ook ons blad niet* en een schrijver wordt toch graag gelezen, dus moet hij zorgen, dat de *vrouwen* niet het laatst een goed oog op zijn blad hebben, — al zegt hij haar soms de waarheid. Wij zijn dan ook op den steun der vrouwen en meisjes *zeer* gesteld. Blad, en kerk, en school, en volk, en al wat wij hopen en liefhebben voor heden en toekomst in de wegneming van de kerkelijke gedeeldheid en in de herleving van Nederland kan onder Gods genade slechts door den bijzonderen invloed van *vrouwen en meisjes* ons worden geschonken.

En zoo stellen wij dan ook *zeer* groot belang in de gedachten onzer lezeressen over den doop; vooral in wat *het moederhart* daarvan zegt, de meest vertrouwde en geliefde plek immers van onze jeugd af.

Maar nu komt het dan ook.

Wat?

We hebben heel dikwijls onze vrouwen en moeders hooren spreken over de quaestie, of het doopen uitgesteld moest worden, tot de moeder er bij kon zijn. Maar *meestal* heeft, wat we dan hoorden, ons bedroefd, omdat er uit bleek, hoe weinig onze vrouwen en moeders *van den heiligen doop verstaan* en hoe zij allerminst den heiligen doop verstaan *als sacrament*. Zij vierden in den doop het feest der *geboorte*, het feest van het *moederworden*, het feest van hare *herstelling*. In hun oog was de doopsplechtigheid voor den man wel van groot gewicht, maar vooral omdat hij daar weer met zijne *vrouw* mocht staan, zijn lieve *vrouw*, die hem weer een zoon of dochter »schonk". *De moeder met haar kind* waren bij dien doop de eigenlijke groep als in den stal te Bethlehem, »en Jozef daarbij staande."

Dit is tegen Gods Woord en het bedroefde ons, dit in onze vrouwen en moeders te moeten opmerken; — al weten helaas vele vaders het niet veel beter en al verstaan zij er niet veel meer van.

Bij velen was daarom de doop wel een *godsdienstige* plechtigheid. Het was het »opdragen" van het kindeken aan den Heere; het danken voor het kindeken en het bidden voor het kindeken; het wijden van het kindeken in »Gods huis", in de »kerk", waarmee het dan voorgoed aan dat kerkgebouw en aan dien prediker verbonden is, — gelijk men dezer dagen duizenden hoort verklaren, dat zij bij dat kerkgebouw blijven, want »daarin zijn zij gedoopt". — Daar kwam dan nog bij, dat men de belofte aflegde, om dat kindeken op te voeden, en daarover eens goed aangesproken werd.

Dit »opdragen," »wijden," »bidden," »beloven" geschiedde nu vooral door *de moeder*, en niet slechts omdat het haar als vrouw beter handigde, maar bepaald omdat *zij de moeder* was, behoorde zij dat kind bij den doop in de armen te hebben; dat was haar *recht*, *zij* liet het kind doopen, *zij* droeg het op, *zij* wijdde het, *zij* deed de belofte. Kwam *een man* met een kind tot den doopvont, dan hoorde men in het kerkgebouw een gefluister; elke vrouw stootte haar buurvrouw aan en blikte haar toe, terwijl aller oog en mond sprak »die stakkerd," ja, enkelen zich niet ontzagen bij te voegen »was het wurmpje maar dood."

Die »stakkerd," dat »wurmpje" was het kindeken, dat door een vader ter doop gebracht werd. Want dat kindje had »natuurlijk" geen moeder meer. En zoo'n doop was wel het ongelukkigste wat te denken was; dat was geen »doop."

Werd later aan den doop gedacht, dan was het in de opvoeding, — op zijn best! — als moeder zich *haar belofte* herinnerde. Zij dacht dan weer aan hare bevalling en hoe dat alles was, en hoe zij toen bij het doopen daar stond met haar kind en den Heere gedankt heeft voor zijne hulpe; niemand wist dat ook zooals zij! — en hoe zij toen beloofd heeft, het kindeken op te voeden. En haar man heeft toen immers ook mee geknikt. Ja, hij kon daar niet staan zooals zij; hij kon voor »haar" kind niet gevoelen, wat een moeder daar voor heeft; hij kon ook eigenlijk niet beloven, *te* op te voeden, »want wat doet een man daar nu eigenlijk aan; dat doet toch alles de moeder." 't Is dus, — dat weet zij wel, — *haar* belofte, zooals het *haar* kind is. Maar hij heeft toch ook geknikt. En dus hij moet naar haar luisteren, en haar niet tegenwerken, want *zij* is voor *haar* kind verantwoordelijk, zij heeft het ten doop gehouden.

En schreiend, smeekend kan de vrome moeder op haar knieën gevonden worden, als een zoon of dochter den weg der verkeerdheid opgaan en naar hun moeder niet meer luisteren; schreiend, smeekend, dat toch de Heere, die haar in de ure der geboorte verhoorde, en die haar daar bij den doop heeft zien staan; en die haar belofte heeft aangenomen, toen zij haar kind wijdde; — och, haar man is een goede man, maar hij weet dat zoo niet, hij is maar een man, al heeft hij haar nog al goed willen helpen en niet veel tegengewerkt! Zij schreit en smeekt, dat de Heere, die dit alleen alles weet, het kind, dat Hij haar schonk en waarmee zij nu al zooveel doorgemaakt heeft, nog eens terecht brenge.

Nu namen we het gunstigste geval, een moeder, die bij den doop daarmee godsdienstig werkzaam was en ook later op haar knieën daaraan gedacht.

Is dit alles dan niet goed?

Neen, dit gebruik van den doop is geheel verkeerd.

Dit is de doop *niet*; die ouders hebben nooit echt den doop voor hun kind *ontvangen*; in de opvoeding van dit kind is de doop nooit recht *gebruikt*; en dit kind verstaat van zijn doop *niets*. Hier gaat van den doop geenerlei kracht uit. Integendeel. Deze doop is *t.t schade* gebruikt; deze doop heeft *kwaad* gedaan. Kwaad aan de *moeder*; aan de *vrouw*; aan den *man*; aan het *huis*; aan het *kind*.

We zeggen dit niet in hardheid.

Zij wisten het niet, onze vrouwen en moeders; de kerk van Christus heeft het haar niet geleerd; ja verkeerd geleerd.

Maar een feit is het, dat bijna al onze vrouwen en moeders niets verstonden van den heiligen doop als *sacrament van het genadeverbond, door den Heere aan Abraham en zijn zaad, niet aan Sara, gegeven, en dat naar den aard van het Nieuwe Testament óók aan de vrouwen en dochters geschonken wordt.*

Dat niet de geboorte uit de *moeder*, maar de geboorte uit de *belofte*, uit *God*, uit *Christus*, uit den *Heiligen Geest* in den doop werd gevierd; — onze moeders wisten er niets van.

En dat *zij* dit niet wisten, is een der groote oorzaken van het wegzinken der waarheid en van de verwoesting der kerk en harer kinderen.

Daarom verblijdde het ons zoo, in ons blad eens de stem eener moeder te laten hooren, die een blik had op den heiligen doop *als sacrament*.

Nu nog een woordje een volgend maal.

Dit is het ware standpunt.

Alleen, dat men toch op geestelijke wijze ook hierin te werk ga.

Men make geen verordeningen, men neme geen besluiten, men werke alleen op elkaâr door overtuiging, en zoolang iemand *niet* overtuigd is, late men hem zijn vrijheid.

Alleen zoo wordt de gemeente gebouwd.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 30 Maart.

Zending onder Israël.

D. V. hopen Deputaten samen te komen op Donderdag 12 April e.k. te Zaandam, in de consistoriekamer aan de Stationsstraat; opening 's morgens 9 uur.

's Avonds van te voren zal er in de kerk aan de Vinkestraat een bidstond voor Israel worden gehouden; waarbij, volgens rooster, Ds. Van Andel uit Gorinchem hoopt voor te gaan, en die ten 7½ uur zal aanvangen.

Dat in samenspreking en bidstond de kracht van Christus' opstanding zich in ruime mate betoone, wenscht van harte:

Namens Deputaten voor bovengenoemde Zending,

E. KROPVELD,
Secr.-Penningmeester.

Driesum, Tweede Paaschdag '94.

Buitenland.

Duitschland. De Ref. Kirchenzeitung over de critici des O. Verbonds in Nederland.

In de *Reformirte Kirchenzeitung* van 11 Maart l.l. uiten wij een opstel naar aanleiding van eene uitlating van de *Stemmen voor waarheid en vrede*. Over het werk van den hoogleeraar J. Wildeboer te Groningen »de letterkunde des Ouden Verbonds naar de tijdsorde van hun ontstaan." De redactie zegt, dat het werk van Wildeboer in den geest van Wellhausen geschreven is en voert er het volgende tegen aan: »Volgens Wildeboer wil de critiek den bijbel van zich zelven laten getuigen en verwerkt daarom alle meeningen van latere verzamelaars, afschrijvers en geleerden, die van ons eischen, dat wij de Schrift door hun bril zullen lezen. Het is evenwel slechts de vraag, hoe het kijkglas van professor Wildeboer gesteld is, door welke tijdstroomingen, door welke ideen hij beheerscht wordt. Laat hij ons de dingen zien gelijk zij werkelijk zijn? Het gaat bijv. over den propheet Joël en de prediker wil, als hij bezig is met de Pinkstergeschiedenis, zien, welke handreiking hem de nieuwste wetenschap des Ouden Verbonds vermag te geven betreffende de profetiën van Joël. Wat de hoogleeraar Wildeboer ons daaromtrent mededeelt, is verbazingwekkend genoeg; volgens hem behoort Joël tot de jongste producten; zijne verbouding tot andere prophetische schriften, zijn taal en ook de historische achtergrond en de godsdienstig-theologische inhoud schijnen de meening, dat de prophetien van Joel van zeer jongen datum zijn, te begunstigen. Zijn taal is zuiver en vloeiend »maar een geleerde, die de andere schriften in zich opgenomen had, kon wel zoo schrijven," de historische achtergrond is die der Joodsche gemeente van 458—444 voor Christus, en de inhoud wordt gekarakteriseerd door de algemeenheid van de denkbeelden, die in de oudere schriften meer bepaald zijn. Het ontstaan van genoemde prophetien moet na 400 voor Christus gesteld worden: »de echt prophetische bezieling ontbreekt hem, want ook de beroemde prophetie van de uitgieting des Heiligen Geestes is toch eigenlijk niet anders als de uitbreiding van datgene wat hij in zijn Bijbel, de vijf boeken van Mozes gelezen had: »Och, of al het volk des Heeren propheten waren, dat de Heere zijn Geest over hen gave." (Numeri 11 : 29).

De *Reformirte Kirchenzeitung* vraagt of zulk een resultaat moet geaccepteerd worden? Andere geleerden oordeelen weer anders; volgens professor Valeton Jr. is Amos jonger dan Joel en prof. Oort meent, dat omgekeerd Joel van Amos afhangt. De zaak is tamelijk onzeker, zegt Wildeboer. Maar is dat niet een bedenkelijk subjectivisme? Wildeboer gelooft in overeenstemming met Mercx, dat de taal van Joël niet in overeenstemming is met de vrije schoonheid van de scheppingen van het genie. Daarentegen lezen wij bij Kuenen: »de zuiverheid der taal, de dichterlijke verheffing en de aanschouwelijkheid der schildering verzekeren dat geschrift een eerste plaats onder de letterkundige voortbrengselen van Israels profetie." Nog hooger is de lof door Steiner in Schenkel's Lexicon aan Joel toegezwaaid: »Bijna ieder vers kenschetst hem als meester der taal, wij kunnen de taal rechtuit klassiek noemen, en inderdaad gold zij aan latere propheten tot voorbeeld; men vergelijke Jesaia 2 : 2—4 en Micha 4 : 1—3, welke verzen een oorspronkelijke prophetie van Joel inhouden en wellicht het slot van zijn boek gevormd hebben." Zoo oordeelt ook Bleek in zijn Inleiding op de boeken des Ouden Verbonds. Ligt nu de verscheidenheid van al deze gevoelens aan de onderscheidene brillen waardoor de geleer-

den zien? Zoo ja, moet dan de laatste bril die men opgezet heeft, ook de zekerste zijn? Hetzelfde gebrek aan eenstemmigheid valt op, wanneer het de vraag geldt of Joël van Amos afhangt of omgekeerd. Inderdaad, men kan den indruk niet van zich zetten, dat ook de heer Wildeboer en zijne geestverwanten een »kijkglas" gebruiken. Het is wel merkwaardig, hoe Kuenen en zijne vrienden in betrekkelijk weinig jaren tot zoo geheel verschillende resultaten komen, of liever, zulke geheel van elkander verschillende indrukken van dezelfde zaken ontvangen kunnen en naar die indrukken den tijd bepalen willen, in welke de prophetie van Joël ontstaan is, want in werkelijkheid moeten hier »indrukken" de plaats van bewijsgronden innemen. Bij zulk eene manier van critiseeren missen wij de objectieve vastigheid, welke onontbeerlijk is."

Het is dus een feit, dat het ook bij onze naburen de aandacht trekt, dat de ethische school bezig is met pak en zak naar het modernisme over te loopen.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

Door helpen geholpen.

XII.

VREUGD EN LEED.

Met groote oogen zagen de meisjes toe, terwijl moeder verder met haar bezoekster sprak, hoe de man begon zijn korf uit te pakken.

Er zat blijkbaar heel wat in, al was het ongelukkig zoo in papieren gewikkeld, dat men niet recht kon zien wat het was, alvorens die los gemaakt waren. Eindelijk was de mand leeg en stond er een heele stapel naast.

»'t Zal nu wel wat lichter zijn dan daar straks, dat vrachtje," sprak de man, terwijl hij weer zitten ging.

»Ei zoo," antwoordde de vrouw, »dat hebt ge vlug gedaan.".

»Ja, juffrouw," zoo ging hij voort tot de weduwe, »wij wilden u op nieuwjaar eens een kleine verrassing bereiden. Nu we elkaar wat nader kennen, mogen we ook onze hartelijke gelukwenschen op dezen dag wel voor u uitspreken. En we hopen, dat ge ook het andere van ons wilt aannemen, al beteekent het niet veel."

»Maar juffrouw," sprak de weduwe, »ik...."

»Nu, goed: maar mijn man en ik, we konden niet anders dan u op een of andere wijs onzen dank betuigen. God moge u zegenen en uw zieken jongen ook, voor wat gij aan den mijnen hebt gedaan. Wat had ik moeten beginnen, als zij mijn David hadden meegenomen, en mijn man hem in de gevangenis had gevonden, bij het thuiskomen, maar gij hebt mijn jongen uit den nood gered en ons ook, en zouden we u niet danken?"

De weduwe wilde nog iets zeggen, maar de vrouw ging voort, terwijl zij haar man een wenk gaf:

»Nu mag mijn man zeker den kleinen, zieken jongen wel eens zien, en zullen de meisjes hem wel wijzen waar hij zijn moet."

Zoo gebeurde het, maar nauwelijks waren de zeeman en de zusjes in het kamertje, of de vrouw haalde een heel klein pakje uit haar zak en gaf het aan de weduwe, terwijl zij sprak:

»Neem dit van ons en maak het straks open, niet nu. Ik zal u intusschen helpen, om wat uit de mand gekomen is nog te bergen. De meisjes en uw zoontje moeten ook eens zien wat we voor hen meegebracht hebben. Ik begreep wel dat ge zelf ook kinderen hadt — al wist niemand mij dat precies te zeggen toen ik naar u vroeg — want gij hebt als een rechte moeder gehandeld. Nu moeten de kleinen ook eens vroolijk wezen. En het andere kunt ge hoop ik gebruiken, al is 't maar voor den zieke."

»Maar, juffrouw," sprak de weduwe, »gij overlaadt mij, geloof ik, met goede dingen. Dat is immers te veel, veel te veel."

»Neen, neen," sprak de zeeman, die juist uit het kamertje terugkeerde, en de laatste woorden hoorde; »'t is volstrekt niet te veel. Maak u niet bezorgd, lieve vrouw; ik ben wel lang weggebleven, maar heb dan ook een heel goede reis gehad. Wij handelen dan dikwijls meteen voor ons zelf. En nu heeft het God behaagd mij te zegenen en dit verblijdt mij te meer, omdat ik nu toonen mag dat ik uw goedheid op prijs stel."

Nu werd de inhoud van de mand aan 't licht gebracht. Daar kwam allerlei te voorschijn. Eerst verscheiden flesschen wijn — juist wat noodig was — een paar pakken chocolaad, poppen en doozen met speelgoed, koffie, thee, ja zelfs een paar kippetjes — geslacht natuurlijk — een schoon stuk vleesch, en een heele partij broodjes. 't Was geen wonder, dat de sterke zeeman er zijn vracht aan gehad had!

»'t Is in dat weer niet prettig veel hoodschappen te loopen", sprak hij glimlachend, »daarom hebben we maar wat meegebracht."

De weduwe was diep getroffen. 't Was haar bijna onmogelijk iets te zeggen. De kinderen daarentegen lachten en jubelden van vreugd bij zooveel moois!

Nu, zij hadden ook in lang zoo'n dag niet gehad! Zelfs de zieke knaap kreeg schik in al 't moois en lachte, wat hij in lang niet had gedaan, zoodat de zeeman zei: »Geloof mij juffrouw, dat is voor uw jongen nog beter dan twee drankjes van den dokter."

't Duurde een heele tijd eer alles behoorlijk een plaats had gekregen. Toen 't zoover was sprak de man:

»En nu juffrouw Warder moeten we verder. Maar als ge 't goedvindt komen we heel spoedig terug. Want gij moet David ook eens zien. Mag hij meekomen?"

»Zeker", was 't antwoord.

»Ik zou u de groote mand ook wel laten", sprak de zeeman, »maar die behoort mij niet en moet weerom. En nu goeden dag!"

Allen namen hartelijk afscheid van elkander, en toen de gasten vertrokken waren zette zich de weduwe even neer, en in haar hart kwamen op dien nieuwjaarsmorgen de woorden op van den psalmist:

»Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geen van zijne weldaden."

GEEN TIJD.

Er zijn menschen, die nooit of heel zelden Gods Woord lezen en als men hun vraagt waarom niet, dan is 't antwoord meestal: »Daar heb ik geen tijd voor."

Doch het moest eigenlijk zijn: »Geen lust," net als 't ook is bij sommige kinderen — is 't niet zoo?

Want tijd is er wel voor, als men maar wil.

Gij hebt misschien wel eens het mooie boek gelezen: »Van de planken hut naar het Witte Huis," waarin het leven wordt beschreven van den president der Vereenigde Staten, Abraham Lincoln, die een dertig jaar geleden stierf.

Nu had de president eens een afspraak gemaakt met zekeren predikant die Adams heette, dat deze hem op een uur, zeer vroeg in den morgen, zou komen spreken. Doch daar de dominee bang was te laat te komen, ging hij vroeg op weg, en bevond zich in het Witte Huis, de woning van den president, nog een kwartier vóór den bepaalden tijd.

Hij werd in de wachtkamer gelaten. Terwijl hij daar zat, hoorde hij in een vertrek, vlak bij, iemand luid spreken.

»He, wat is dat?" vroeg hij aan een bediende; »wie is daar zoo vroeg in den morgen al zoo druk aan 't spreken?"

»Dat is de president," was 't antwoord; »elken morgen vóór hij aan 't werk gaat, leest hij een uur in den Bijbel, en bidt hij overluid. U moet wachten tot hij geëindigd heeft."

Nu, dat deed de dominee graag. Maar de menschen die »geen tijd" hebben, kunnen van dezen president — en hij *had* het druk! — veel leeren, ook om juist den tijd dien zij nu wel hebben, te besteden, eer er wezenlijk »geen tijd" meer zijn zal.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Hooggeachte Heer Hoofdredacteur en hooggeschatte Leermeester!

Vergun mij, naar aanleiding uwer artikelen over »Krachtsverspilling," die zoozeer de aandacht en de ernstige overweging van allen verdienen, aan uwe lezers eens meê te deelen de Series Lectionum (of juister de Series van de »Vorlesungen") voor het Sommer-Halbjaar 1894" van de Universiteit te Berlijn. Uitsluitend voorzooverre zij de Theologische faculteit aangaat. Ik vond deze opgave der voorlezingen in No. 41 van de bekende *Hochschul-Nachrichten*, dat ik eenige dagen geleden ontving. Ten gerieve van een deel uwer abonné's zet ik 't stuk in 't Nederlandsch over.

Titius: Theol. Encyclopaedie (2 uren); de Theologie van A. Ritschl en zijne School (2 u.); dogmat. oefeningen (2 u.) — *Strack:* Inleiding O. Test. (5 u.); Jesaja (5 u.); »Abeschna tractate" (1 u.); Institutum Judaicum (1 u.) — *Dillmann:* Genesis (5 u.); »Bijbelsche Theologie" van het O. T. (5 u.); »alttestamentl. Seminar. (2 u.) — *Kleinert:* Psalmen (4 u.); Systema der pract. Theologie (4 u.); »homilet. Seminar." (3 u.) — *v. Soden:* Inleiding N. Test. (4 u.); Wezen en geschiedenis der »inwendige" Zending (2 u.); homiletische oefeningen (1 u.) — *Lommatsch:* 't Evangelie van Johannes (4 u.); Schleiermacher's Theologie en geschriften (1 u.); Symboliek (4 u.); Geschiedenis der Paedagogie (2 u.) — *Weiz:* Brief aan de Romeinen (4 u.); Lijdensgeschiedenis (1 u.); »Nieuw-Testamentische Theologie" (5 u.); Neu-Testamentl. Seminar." (2 u.) — *Pfleiderer:* Brieven aan de Corinthiers (4 u.); »Philosophie van den godsdienst" (4 u.); »Katechet. Seminar." (2 u.) — *Schlatter:* Geschiedenis van Jezus (5 u.); Christel. Ethiek (5 u.) Dogmat. oefeningen (2 u.) — *Deutsch:* Kerkgeschiedenis, 1ste Deel (5 u.); »Kirchengeschichtl. oefeningen (? u.) — *Müller:* Kerkgeschiedenis, 2de Deel (4 u); Geschiedenis van de Christelijke litteratuur in de Midden-Eeuwen (1 u.); Geschiedenis en Archaeologie der Christel. kunst (3 u); »Erklärung ausgewählter Denkmaler" (1 u.) — *Voigt:* Kerkgeschiedenis, 2de deel (4 u.) beroemde kerkvaders (1 u.) — *Harnack:* Kerkgeschiedenis, 3de deel (5 u.); »kirchliche u. theol. Bewegungen der Gegenwart" (3 u.); »kirchengeschichtl. Seminar" (2 u.) — *Kaftan:* Geschiedenis van het Dogma (5 u.); Dogmatiek, 1e deel (4 u.); »theol. Societät" (2 u.) — *Plath:* Geschiedenis der protestantsche missie's (2 u.); Livingstone en de Africaansche missie (1 u.); Octavius van Minucius Felix (1 u.) — *Runze:* Dogmatiek (4 u.); »Willensfreiheit" (1 u.) — *Steinmeijer:* Homiletiek en Catechetiek (4 u.); »pract. homilet. Anleitungen" (1 u.)

Zoo wordt dus te Berlijn door 17 personen de Theologie gedoceerd, terwijl aan de Vrije Universiteit en de Theolog. School te zamen slechts 9 Professoren verbonden zijn. En wat de volledigheid van het onderwijs betreft — één blik in de Series van de Vrije Universiteit en van de Theol. School toont, hoever wij bij Berlijn ten achter zijn. Daarom is »verdeeling van den arbeid" zoo dringend noodzakelijk. Overdenke dan een ieder, maar inzonderheid de mannen van onze pers, nog eens deze uwe woorden:

»We leven in een hachlijken tijd. Geheel de veste van ons geloof wordt belegerd. Op elk punt letterlijk wordt de waarheid des Heeren en de eere onzer vaderen aangevallen.

»Heel de kerk is in nood.

»En als nu God de Heere in Zijne genade nog zoo goedertieren is, om ons zeker klein aantal mannen te schenken, die iets uitrichten, iets tot stand brengen, iets verweren, en iets opbouwen konden, zullen wij dan in onze bekrompenheid en enghartigheid zeggen, dat die enkele mannen hun tijd en hun kracht voor de helft moeten te niet doen, door tweemaal hetzelfde te doceeren?"

Met beleefden dank voor de plaatsing dezer regelen, en met verschuldigde hoogachting, heb ik de eer te zijn.

Uw dw. dn.

Oudshoorn, Maart, 1894. A. G. HONIG.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Oostburg, en Hendrik-Ido-Ambacht, P. M. Out, cand. aan de Vrije Universiteit. — Groningen **A**, H. J. Kouwenhoven te Voorschoten. — Benschop (cl. Utrecht), G. H. Wagenaar te Aalsmeer. — Steenwijk **A**, Wolsinck te St.-Anna-Parochie. — Loosduinen, D. Ringnalda te IJlst.

AANGENOMEN: Vrijhoeven-Kapel, W. Bosch te Andijk.

BEDANKT: Alblasserdam **B**, S. Oudkerk te Zalk en Veecaten. — Breda, R. K. Brouwer te Makkum. — Marrum, J. Dekker te Oldeboorn. — Enschedé **A**, v. d. Veen te Bolsward. — Harlingen **B**, J. J. Berends te St.-Anna-Parochie.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Soesterberg, J. W. F. Gobius du Sart te Nieuw- en St. Joosland. — Heenvliet, H. L. Krom te Ouwerkerk (Duiveland.) — West-Kapelle, P. Snoep te Aagtekerke. — Babiloniënbroek c. a., H. J. Noteboom te Geldermalsen. — Steenderen, H. J. Roseboom te Varik. — Ouderkerk aan den IJsel, H. Doornveld te Wierden. — Oldeboorn (toez.), E. C. Gravemeijer te Gorkum. — Dokkum, H. C. Lambers te Rijperkerk. — Biervliet, W. Timmermans Paquy te Hoogersmilde. — Heukelum, J. Koek te Appeltern. — Alkmaar, A. J. van Wijngaarden te Mijdrecht c. a. — Haulerwijk, J. R. Slotemaker de Bruin, cand. — Leerbroek en Middelkoop, C. Bouthoorn te Groot-Ammers. — Veldhoven en Gestel, A. J. Meerburg Snarenberg te Heumen. — St. Jansga c. a., H. G. Ubbink te Hasselt. — Zuid-Beierland c. a., G. H. Wagenaar te Aalsmeer.

AANGENOMEN: Tilburg, G. van Geytenbeek te Sleeuwijk. — Slochteren, W. Hulsbergen te Geesteren c. a.

BEDANKT: Gendt, bij Nijmegen, C. Hartwigsen Czn. te Oud-Beierland. — 's-Heer-Hendrikskinderen c. a. (gem. 's-Heer-Arendskerke), P. Snoep te Aagtekerke. — Herwijnen, C. H. Kuipéri te Schelluinen. — Heteren, W. Zijlstra te Vuursche. — Hoog-Blokland, J. J. Ruijs te 's-G.,eveldium-Capelle. — Hoenderloo, F. M. van Lennep te Haarlem. — IJzendoorn, A. Tap te Gameren c. a. — Noord-Schermer, W. Korvenee te Wijnaldum c. a. — Welsum, J. M. Jalink te Druten. — De Bildt (Utr.), E. J. Homoet te Staphorst. — Oudega, D. Ozinga te Wijckel. — Moerdijk, als hulpprediker, O. W. Zijlstra te Warns en Scharl.

Oud Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Axel, Maakenscheijn te Goes.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 31 Maart j. l. ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

J. A. WORMSER.
Directeur-Uitgever.

P.S. Inteekenaren op de premie „E v o t o Dordracено" wordt herinnerd, dat den 1sten April j. l. de derde termijn (3de deel) van f 0.75 per exemplaar was te voldoen. Men zal mij verplichten door met dat bedrag den postwissel te verhoogen.

Amsterdam, April 1894.

Advertentien.

Op den 27sten Maart overleed tot onze diepe droefheid, onze geliefde Echtgenoot en Vader, de heer

JOHANNES MAGRÉ,

in den ouderdom van ruim 69 jaar.

Wed. H. G. MAGRÉ
en Kinderen.

's-Gravezanden, Maart 1894.

Gereformeerde Kerk te Rijswijk.

4 pCt. GELDLEENING, groot f 8000.

De Kerkeraad der Geref. Kerk te **RIJSWIJK**, wenscht, ter verkrijging van een **Kerkgebouw** — thans vergadert de gemeente in een schuurtje — eene **leening** aan te gaan, groot **f 8000,** tegen **4 pCt.** rente 's jaars, verdeeld in Aandeelen van **f 500, f 100** en **f 50,** met jaarlijksche aflossing na 1895.

Namens den Kerkeraad,
F. GROENEVELD, *Praeses.*
J. H. SNIJDERS, *Scriba.*

Rijswijk, 20 Maart 1894.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den Consulent Ds. WIJERS te *Voorburg* en den heer H. N. BASOSKI te *Delft*.

Verkrijgbaar bij A. J. VAN HUFFEL, te *Utrecht*:

A. VINET,

Homiletiek of theorie der Prediking.

Nieuw bewerkte druk f 3.25.

Van dit uitmuntende handboek is de voorraad niet groot meer.

G. F. JURJAANZ, Orgelmaker.

Amerik. Orgelhandel,

Haarlemmerdijk 88, Amsterdam.

Steeds voorhanden uitgebreide sorteering, van de soliedste fabrieken.

Directe aanvoer. Laagste Prijzen.

VRAAG CATALOGUS.

Engros en Détail.

IS VERSCHENEN: Afl. 2 van het

„Tijdschrift voor Geref. Theologie."

2de Serie. 1ste Jaargang.

Onder Redactie van: **Ds. N. A. DE GAAY FORTMAN, Prof. M. NOORDTZY, Ds. J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN BJz., Dr. C. C. SCHOT Cz.** en **Ds. P. BIESTERVELD.**

Met medewerking van: **Dr. G. VAN GOOR, Ds. H. HOEKSTRA, Ds. J. J. IMPETA, Ds. G. KLAARHAMER** enz.

Prijs per jaarg. van 12 maandel. afl. *f* **2.40.**

Alle solide Boekhandelaren nemen bestellingen aan, alsmede de Uitgever

J. P. NAUTA, te Velsen.

ZALSMAN, te *Kampen*, geeft uit:

BESTUUR EN AANMOEDIGING

voor ieder die ernstig de zaligheid zoekt,

DOOR

J. A. JAMES.

VIERDE DRUK. — 60 CENT.

Bij getallen tegen verminderden prijs.

Zeer geschikt voor jeugdige leden der gemeente bij het afleggen hunner Geloofsbelijdenis.

UITGAVE van HÖVEKER & ZOON, te AMSTERDAM:

GEDICHTEN

van

J. A. WORMSER.

Prijs f 1.25. In stempelb. f 1.90.

Vrije Universiteit.

ADMISSIE-EXAMEN.

De SENAAT van de **Vrije Universiteit** maakt bekend, dat voortaan, om tot de lessen aan genoemde Universtteit te worden toegelaten, zal gehouden worden een **TOELATINGS-EXAMEN,** dat de volgende vakken omvat:

I. Voor de Grieksche taal- en letterkunde.

MONDELING: Het vertalen en verklaren van Proza (bijv. Xenophon, Lysias, Isocrates, Herodotus) en van Epische Poëzie (Homerus).

SCHRIFTELIJK: Het vertalen van moeilijker Proza (bijv. Plato, Demosthenes) of van Dramatische Poëzie (Sophocles, Euripides).

II. Voor de Latijnsche taal- en letterkunde.

MONDELING: *a.* Het vertalen en verklaren van Proza (bijv. Cicero, Sallustius, Livius) en eenvoudige Poëzie (bijv. Ovidius, Tibullus, de Aeneis van Vergilius);

b. de Romeinsche Antiquiteiten.

SCHRIFTELIJK: *a.* het vertalen van moeilijker Proza of Poëzie (bijv. geschikte stukken uit Horatius, Lucretius, Tacitus, den wijsgeer Seneca);

b. eene vertaling uit het Nederlandsch in het Latijn.

III. Nederlandsche taal.

Een opstel in het Nederlandsch over een onderwerp door elken examinandus uit een zestal opgegevene onderwerpen te kiezen.

IV. Geschiedenis.

De geschiedenis van het Vaderland, en in verband daarmee ook die der voornaamste Staatsregelingen.

De algemeene geschiedenis; de Nieuwe en Nieuwste geschiedenis eenigszins uitvoeriger dan de Oude en Middelgeschiedenis.

V. Moderne talen.

MONDELING: vertaling van een stuk Proza of niet te zware Poëzie uit het Fransch, Duitsch en Engelsch in het Nederlandsch.

VI. Wiskunde.

SCHRIFTELIJK en MONDELING:

a. de Stelkunde tot en met de Tweedemachtsvergelijkingen;

b. de Planimetrie en de hoofdbeginselen der Stereometrie.

Krachtens art. 16 van het Reglement der Vrije Universiteit behoeft dit examen niet meer te worden afgelegd door hen, die het Diploma vertoonen van het eind-examen der openbare Gymnasia, of van het daarmede gelijk gesteld examen van Art. 12 der Wet van 1876.

Dr. J. WOLTJER,
decan. der. Litter. Facult.

AMSTERDAM.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,

DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN, diverse LOTEN** en vreemde **COUPONS,** Wisselen Gouden, Zilveren **MUNTEN** en vreemde Banknoten. Sluiten **PROLONGATIEN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden à **DEPOSITO** 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, zag het licht:

ACTA der Generale Synode

VAN

De Gereformeerde Kerken in Nederland.

Gehouden te Dordrecht, in den jare 1893.

Prijs f 3.20.

GOLDSCHMEDING's

Amerikaansche Orgels,

worden bij toeneming gevraagd. Men bezichtige de uitgebreide sorteering of vrage **Catalogi en conditiën.**

Prijzen van f 60, f 70, f 80, f 100,

enz. enz.

WARMOESSTRAAT N°. 141,

AMSTERDAM.

Een nieuw werk door den schrijver van:

BEN-HUR.

In alle Boekwinkels is de inteekening opengesteld. Prospectus en 1ste aflevering te bekomen van:

De Vorst van Indië, of de val van Konstantinopel, door LEWIS WALLACE, naar het Engelsch door ALMA.

Verschijnt in 27 à 29 afleveringen, ad slechts **10 CENTS.**

Uitgaaf D. BOLLE, te Rotterdam.

Vrije Universiteit.

Ten dage van koning Hiskia, toen er eene stem doorging door gansch Israël, dat men zou komen om den Heere het Paschen te houden in Jeruzalem, werd de eisch om dit feest den Heere te heiligen voleindigd in deze troostrijke belofte, dat de broederen en de kinderen barmhartigheid zouden vinden (2 Chron. 30). Het heiligen van het Paschen is het heerlijk geheim der barmhartigheid. Daar de Heere Koning is, die door lijden den weg tot heerlijkheid gebaand heeft; waar Zijne genade verheerlijkt wordt, die de kroon op het kruis gezet heeft; waar de verrezene Heiland, die Zijne gemeente zichzelven gelijkvormig maakt, het heilgeheim Zijner liefde bekend maakt door het leven dat uit het sterven opkomt; daar alleen vindt de dienst der barmhartigheid een volmaakt werk.

Alle andere barmhartigheid put zich zelve uit, wijl zij niet uit de fontein van alle goed gevoed wordt; zij wordt moede, traag, vergeetachtig, partijdig, exclusief, ongeestelijk, dor en doodsch. Maar als de barmhartigheid Gods, die over alle ellenden triumfeert in de liefde, die het kruis gekroond heeft, en door lijden den weg tot heerlijkheid baant, als de barmhartigheid Gods, die het recht gehandhaafd heeft, en door genade verlost, als deze barmhartigheid Gods weder het begin en beginsel is van allen dienst, dien de barmhartigheid te dienen heeft onder de kinderen der menschen, dan komt er weer leven, ruime bezieling; dan wordt de trouwe weer gesterkt, en het vertrouwen gewekt; dan vindt en wint de hulpbehoevende weer een hart, dat klopt voor zijne nooden, en eene hand die niet ophoudt met weldoen; en eene gemeenschap des huizes, dat gebouwd is op den levenden hoeksteen.

Ook daarin mogen wij de trouw en weldadigheid van onzen God zegenen, dat Hij Zijne stem onder ons heeft doen doorgaan, om het Paschen den Heere te heiligen. Dat namelijk de innerlijke bewegingen der barmhartigheid gaande gemaakt worden: en de dienst der barmhartigheid zijn levensbeginsel vindt in de eer en eerbiedenis van onzen Levensvorst. Dat is de zegen des Heeren, die indaalt over de gemeente des Heeren, dat de broederen en kinderen barmhartigheid vinden, en allen die hulp noodig hebben, ontfermd worden. Dat zij ook onze lof en ons doel, ons heiligen van het Paschen; dat wij het o zoo nauw nemen in het hoog en heilig houden van de eer en de rechten des Heeren, maar o zoo ruim weten te maken in de toepassing der barmhartigheid.

Mild en overvloedig is de bron in het vloeien, maar milder en overvloediger vloeit de barmhartigheid die hare bron en haar beginsel heeft in de fontein der levende wateren.

DE HARTOG.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën: door de diakenen van de Geref. kerk te Amsterdam B, van F. K. *f* 10; van den heer J. Knevel te Olst *f* 1; door het locaal comité te Zaandam, 1e storting *f* 125; per post ontvangen *f* 116.05.

Aan collecten: (voor de Theol. Faculteit): van de Geref. kerk te Overschild *f* 1.54½; van idem te Kampen B *f* 15.56; van idem te Vollenhove *f* 4.25; (voorts halve coll.) van idem te Kollum B *f* 20.88; van idem te Vreeland *f* 3.76; van idem te Loenen *f* 4.54; van idem te Nichtevecht *f* 4.56; van idem te Mijdrecht *f* 7.13; van idem te Kamerik *f* 1.50; van idem te Baambrugge *f* 5.68½; van idem te Maarsen *f* 0.90; van idem te Winterswijk *f* 22.16; van idem te Alkmaar *f* 16.71½; van idem te Broek op Langendijk A *f* 6.73½; van idem B *f* 19.34½; van idem te Heer Hugowaard *f* 4.91; van idem te Schermerhorn *f* 0.23; van idem te Noordscharwoude *f* 5.12; van idem te Dirkshorn *f* 4.90; van idem te Krabbendam *f* 3.52; van idem te Anna Paulownapolder A *f* 1.61½; van idem te Kolhorn *f* 0.76; van idem te Helder *f* 21.85; van idem te Texel *f* 8.04; van idem te Schagerbrug *f* 0.75; van idem te Sloterdijk *f* 2.54.

Aan Schenkingen: door mej. W. Flier, van de meisjesvereeniging »Bid en Werk" te Kockengen *f* 3.06; van L. R. te Ee, *f* 1; door den heer G. de Leeuw te Utrecht van A. van E. *f* 2.50, van A. van H. *f* 2; van H. de B. *f* 2, van de Roemer *f* 1, samen *f* 7.50.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: van J. A. te Arnhem *f* 6.75; door Ds. W. te A.: gevonden in de kerk-collecte *f* 2,50; door den heer E. F. te Z. *f* 6.

S. J. SEEFAT.
Penningmeester.

N.B. De verantwoording van 4 Maart door Ds. Sleeswijk Visser, was als volgt: H. I. Ambacht *f* 25.50, Zwijndrecht *f* 36.50, Barendrecht *f* 94, Rijsoord *f* 47.50, Heerjansdam *f* 6, Ridderkerk *f* 9, Bolnes *f* 2.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ.
Voorheen J. J. ARND en ZONEN.